לה חכמה (ב) ממקום למקום, ומילדין [אותה], (ב) * ומדליקין לה (ג) * נר אפלו היא (ד) בסומא. גומכל מקום בכל מה שיכולין לשנות (ה) משנין, כגון אם צריכים (ו) להביא לה כלי מביאה לה חברתה (ג) (ז) תלוי בשערה, וכן כל כיוצא בזה: ב (ד) (ח) * דכותית אין מילדין אותה בשבת, האפלו בדבר שאין בו חלול (ה) שבת: ג ונקראת יולדת לחלל עליה שבת משתשב על המשבר, או משעה שהדם שותת ויורד, או משעה שחברותיה נושאות אותה בזרועותיה שאין בה כח להלך, * כיון שנראה (ו) (ט) אחד מאלו מחללין

ב שם בגמרא בפירוש הברייתא. ג שם בברייתא. ד עבודה זרה (כ"ז) [כ"ו] (ע"א). ה טור מדברי התוספות שם (ד"ה סבר). ו שבת קכ"ט (ע"א) וכלכלהו אמוראי להקל, טור בשם הרמב"ן בספר תורת האדם (שער המיחוש ענין הסכנה).

באר היטב

(ג) ומדליקין. וכתבו התוספות (קכח: ד"ה קמ"ל) דהכא אין צריך ממחה כמו שצריך בחולה ביום כפור, דהכא יותר יכולה היולדת להסתכן על ידי פחד שתתפחד שמא אין עושין יפה מה שהיא צריכה ממה שיסתכן החולה ברעב: (ג) תלוי. ואם צריכה לשמן תביא בכלי תלויה בשערה, דמוטב לעשות הוצאה על ידי שנוי מבלי אסור אחר מלהוסיף אסור סחיטה, בית יוסף (ד"ה ומ"ש ומכל): ב (ד) כותית. אפלו ישמעאלים שאינן עובדי עבודת אלילים. מיהו קראים מתר כיון דמנטרי שבת, כנסת הגדולה (הגה"ט) ומגן אברהם (סק"ד). אבל בגנת ורדים חלק אורח חיים כלל ג' סימן א' כתב דאין הוראה זו נכונה, עין שם בארך: (ה) שבת. דליכא איבה, דיכלי לומר דמי שאינו משמר שבת אין מחללין עליו, גמרא (ע"ז כו.), משמע דאי איכא למיחש לאיבה שרי אם אין חלול שבת, מגן אברהם (סק"ה): ג (ו) אחד מאלו. נראה לי שזהו לענין הדברים אשר אפשר לעשותן כאן בלי עכוב, על כן אין מחללין שבת בזה כי אם אחר שיהיה אחד מאלו, אבל לענין קריאת חכמה לא שיכי שעורים הללו דהם קרובים ללדה יותר משעור ביאת החכמה, אלא משעה שמרגשת קצת אפלו בספק מתר בקריאתה, ט"ז (סק"ב):

באור הלכה

א * ומדליקין וכו'. עין מה שכתבנו במשנה ברורה (סק"ג) בשם תוספות ישנים דיומא, ולפי זה הא דאמרינן בש"ס (קכח:) אם היתה צריכה לנר, אין כונת הש"ס אם המילדת אומרת או שהיא אומרת, רק שהגיע הלילה ובודאי צריכה לנר ליתובי דעתא, וכן כתב הב"ח בריש הסימן, עין שם. אלא דלפי זה לא הויא דומיא הך דצריכה לנר להך דצריכה לשמן, דהתם בודאי משמע כשהחכמה אומרת שנצרך לה שמן, ודוחק. אף מדברי הר"ן שלהי יומא (ד:) דבור המתחיל ואין עושין, ודברים האלה הובאו גם כן בתורת האדם להרמב"ן (שער המיחוש ענין הסכנה), משמע דהם מפרשים כפשטיה דהיינו שהמילדת אומרת שצריכה לנר, ויש לדחות דקושיתם שם מסיפא דאם היתה צריכה לשמן. והנה מהרמב"ם בפרק ב' מהלכות שבת הלכה י"א משמע שהוא מבאר הברייתא באפן אחר שיהיה הכל מתרץ, דהיינו בסתם חולה שיש בו סכנה או ביולדת משעת פתיחת הקבר בודאי מדליקין לה את הנר ולא צריכינן לשום פרט, רק הברייתא מיירי קדם פתיחת הקבר ואף שצועקת בחבליה, ולהכי תלינן באם היתה צריכה לנר דהיינו שאומרת שצריכה, ולהכי בתחלת הפרק בהלכה ב' קסתם ותני ומדליקין את הנר, משום דבודאי מסתמא צריך לנר בעת שאינו ישן, ואלו הכא כתב כשהיא צריכה לנר בשעה שהיא צועקת בחבליה, ובהלכה י"ג מתחיל שם לבאר הדין בחיה משיתחיל הדם להיות שותת:

* נר. והכא אין צריך ממחה כמו שצריך בחולה ביום הכפורים, דהכא יותר יכולה היולדת להסתכן על ידי פחד שתתפחד שמא אין עושין יפה מה שהיא צריכה, ממה שיסתכן החולה ברעב [תוספות (שם ד"ה קמ"ל)]:

ב * כותית. והוא הדין ישמעאלית. וגר תושב מילדין אותו מפני שאנו מצוין להחיותו, ודוקא בדברים שאינם חלול, ואפשר דאפלו באסור דרבנן דחינן דבכגון זה דמצוין אנו להחיותו לא גזרו [עין פרי מגדים (א"א סק"ד)]. ולענין קראים עין במגן אברהם (סק"ד) ובאר היטב (סק"ד), ומשמע מהפרי מגדים דבדבר שיש בו חלול שבת לכלי עלמא אין מחללין ואפלו בשכר, ואפלו אם החלול הוא גם כן אסור דרבנן מצדד שם להחמיר, ויש להאריך בזה הרבה, עין בספר בית מאיר ובחדושי רבי עקיבא איגר, ואין כאן מקום לזה:

ג * כיון שנראה אחת מאלה. והרמב"ם כתב בחבורו (פ"ב הי"ג) השעור משעה שהדם שותת, וכתבו כלם דטעמיה דסבירא ליה דדם שותת הוא קדם ישיבת המשבר כדברי רבנו חננאל (קכט. ד"ה מתני') ורי"ף (נא:), ופסק לקולא בסכנת נפשות. ועקר יסודם דהדם שותת הוא קדם, דאם לא כן הוה ליה למימר עד שיתחיל הדם להיות שותת, אבל המעין בפרוש המשנה להרמב"ם (פ"ח מ"ג) יראה להדיא שסובר דדם שותת הוא אחר ישיבת המשבר, ובלי ספק כן הוא דעתו גם בחבורו ופסק כרב הונא בריה דרב יהושע משום דבתרא הוא, ומאביי ורבא

משנה ברורה

ולא תצטרך לחלל שבת [ספר חסידים סימן תתנ"ה]: (ב) ממקום למקום. ואפלו (א) מחוץ לתחום: (ג) נר. אם הוא לילה. (ג) ואף על פי שחברותיה יודעות לעשות לה כל הדברים הנצרכים לה, אף על פי כן קים להו לחכמים דלא מיתבא דעתא דיולדת כששרויה בחשך, וכתבו בתוספות ישנים שלהי יומא (פג. ד"ה חולה), דמשום הכי אפלו אינה אומרת כלום וגם החכמה אינה אומרת כלום נמי מדליקין, ועין בבאור הלכה (ד"ה ומדליקין): (ד) סומא. אף על פי שבזה לא שיך טעמא הנ"ל דבלאו הכי שרויה בחשך, אף על פי כן מיתבא דעתה בנר דלוק, (ג) דקאמרה אי צריכנא מידי חזיא חברותיה ועבדי לי. ואף על פי דהדלקת הנר עקרה אינה לרפואה, אף על פי כן מחללין, (ד) דקים להו לרבנן דיתובי דעתא דיולדת הוא מלתא דמסתכנא בה בלאו הכי: (ה) משנין. ואפלו למאן דאמר בסימן שכ"ח סעיף (י"ד) [י"ב] (הו"ד בב"י ד"ה וכתב) דגבי פקוח נפש לא בעיא שנוי, הכא שאני מפני שכאב היולדת דבר טבעי הוא ואין אחת מאלף מתה מחמת לדה, לפיכך החמירו בה לשנות [מגן אברהם (סק"ג) בשם המגיד משנה (פ"ב הי"א), וכן כתב המאירי (קכח: ד"ה יולדת)]. וכל זה בדליכא עכוב לחולה, אבל אם אינו נעשה בזריזות בשנוי כמו בלא שנוי, מצוה לעשות בלא שנוי למהר הדבר בכל כחו, [חדושי הר"ן (שיטה להר"ן קכח: ד"ה מביאה) בשם רבנו יהונתן והרב המגיד (שם), וכן מבאר בשכ"ח כמה פעמים]: (ו) להביא לה כלי. עם שמן וכהאי גונא: (ז) תלוי בשערה. שלא כדרך המוציאין, דאינו כי אם שבות בעלמא. (ה) וזה עדיף מאם תסוך השמן בשערה ותביא אצלה ותסחט את השער, דהתם איכא עוד אסורא דסחיטה, דאף על פי דאין סחיטה בשער לחיוב מכל מקום בודאי אסור משום שבות. ומיהו אם מספקת לה ממה שתביא השמן בידה, זה יותר עדיף מכל הני דלעיל [כן מוכח בגמרא (קכח:)]: ב (ח) כותית אין מילדין. ואפלו בשכר דבחל מילדין משום איבה כמבאר ביורה דעה סימן קנ"ד (ס"ב), הכא אסור, משום דיכולה להשתמט ולומר דאין מחללין שבת כי אם להההוא דמנטר שבתא. וכתב המגן אברהם (סק"ה) ובמקום דאיכא למחש לאיבה גם בכהאי גונא שרי אם אין בה חלול. ודע דהרופאים בזמננו אפלו היותר כשרים אינם נזהרים בזה כלל, דמעשים בכל שבת שנוסעים כמה פרסאות לרפאת עכו"ם, וכותבין ושוחקין סממנים בעצמן, ואין להם על מה שיסמכו דאפלו אם נימא דמתר לחלל שבת באסור דרבנן משום איבה בין העובדי גלולים [אף דגם זה אינו ברור, עין בפרי מגדים (א"א סק"ה)], אסור דאוריתא בודאי אסור לכלי עלמא, ומחללי שבת גמורים הם במזיד, השם ישמרנו: ג (ט) אחד מאלו. ודוקא (ו) לענין הדברים אשר אפשר לעשותן בלי אחור ועכוב להכי צריך להמתין עד שנראה אחד משלשה סימנים האלה, אבל לענין קריאת חכמה ממקום רחוק וכדומה שאם נמתין עד שעורים האלה תתאחר החכמה לבוא, על כן משעה שמרגשת קצת אפלו בספק מתר בקריאתה, (ז) ואפלו היא רחוקה שלש פרסאות:

שער הציון

א (א) רש"י. ועין במה שכתבנו לקמיה (משנ"ב סק"ט) בשם הפרי מגדים (מש"ז סק"ב) דאפלו חוץ לשלש פרסאות: (ב) לבוש ושארי אחרונים, ותרצו בזה קשיא אחרונה של המגן אברהם בסעיף קטן ב': (ג) גמרא (קכח:): (ד) הרמב"ן (תורת האדם, שער המיחוש ענין הסכנה) מאירי (קכח: ד"ה יולדת) ושארי ראשונים. ומה שהקשה במגן אברהם (סק"ב) דיאמרו בפניה שהדליקה הנר ותתישב דעתה, כבר תרצה באליה רבה (סק"ב) דכשעושה לה מה שצריכה תרגיש במשמושין: (ה) מגן אברהם (סק"ג) בשם הבית יוסף (ד"ה ומ"ש ומכל) וכן כתב בחדושי הר"ן (שיטה להר"ן קכח: ד"ה גמרא), ועין במאירי (שם): ג (ו) ט"ז (סק"ב) ושארי אחרונים: (ז) פרי מגדים (מש"ז סק"ב), ועין שם שכתב

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שלז

עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת: **ד** * כָּל (י) שִׁלשָׁה יָמִים (יא) הָרִאשׁוֹנִים (יב) אֲפִלּוּ אָמְרָה אֵינָהּ צְרִיכָה (ז) (יג) מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. (יד) מִשְּׁלשָׁה וְעַד שִׁבְעָה, אָמְרָה אֵינָהּ צְרִיכָה אֵין מְחַלְּלִין. (טו) מִכָּאן וְאֵילָךְ אֲפִלּוּ אָמְרָה צְרִיכָה אֵינָהּ צְרִיכָה אֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ, אֶלָּא הֲרֵי הִיא עַד שִׁלשִׁים יוֹם (טז) כְּחוֹלָה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה: **ה** (*) ח הַיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּשְׁבֵּר (ח) וּמֻתָּה, מְבִיאִין סַכִּין בְּשַׁבָּת (יז) אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים, וְקוֹרְעִים בִּטְנָהּ וּמוֹצִיאִין הַוָּלָד (יח) שֶׁמָּא יִמָּצֵא חַי. הַגָּה: וּמַה שֶּׁאֵין נוֹהֲגִין עַכְשָׁו כֵּן אֲפִלּוּ בְּחֹל, (יט) מִשּׁוּם דְּאֵין בְּקִיאִין בְּמִיתַת הָאֵם בְּקֶרוּב כָּל כָּךְ שֶׁאֲפָשָׁר לַוָּלָד לִחְיוֹת (איסור והיתר (כלל נט דין יח)): ו טעוֹשִׂין (כ) מְדוּרָה לַיּוֹלֶדֶת (כא) * כָּל שִׁלשִׁים (ט) יוֹם,

ז שם בשפת.
ח ערוכין ד' (ע"א) וכתבם הרמב"ם בפרק (י"ב) [ב'] מהלכות שבת (הט"ו).
ט שבת קכ"ט (ע"א).

בֵּאוּר הַיּוֹסֵב

ד (י) מְחַלְּלִין. וְאִם חָכְמָה וְרוֹפֵא אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, שׁוֹמְעִין לָהֶם, שֶׁהַרְבֵּה יוֹלְדוֹת שֶׁאֵין עוֹשִׂין לָהֶן חַמִּין בְּכָל יוֹם, וְכֵן נוֹהֲגִים עַכְשָׁו שֶׁאוֹכְלִין חַמִּין שֶׁל אֶתְמוֹל, בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו בשם הרמב"ן כתבהו), מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח). וְאִם חֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁצְּרִיכָה וְלֹא"כ חָכְמָה וְרוֹפֵא, אֲפִלּוּ אוֹכֶלֶת מֵאֲכַל בְּנֵי אָדָם, אֶמְרִינַן שֶׁאֵינָהּ מַרְגֶּשֶׁת לְשַׁעְתָּהּ וְאֵם תֹּאכַל צוֹנֵן תִּסְתַּכֵּן, רַשְׁבָּ"א (בתשובה ח"ז סי' שמג), מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **ה** (מ) וּמֻתָּה. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגה"ט): **ו** (ט) יוֹם. דְּכָל שִׁלשִׁים יוֹם יֵשׁ סַכָּנָה לִחְיֹה בְּצִנָּה. וְאִם אִי אֶפְשָׁר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי עוֹשִׂים עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ דְּאִיכָּא סַכָּנָה בְּדָבָר:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ה [בשו"ע] הַיּוֹשֶׁבֶת כו'. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּאַשֶׁל אַבְרָהָם בְּאֹשֶׁה שֶׁנֶּהֱרָגָה כו', הוּא מִדִּבְרֵי הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן י"ג, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ד (י) שְׁלשָׁה יָמִים. וְלֹא חָשְׁבִינַן מֵעֵת לְעֵת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תרי"ז לְגַבֵּי יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְעַל כֵּן אִם הוֹלִידָה בְּיוֹם רְבִיעִי קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שׁוּב אָסוּר לְחַלֵּל עָלֶיהָ שַׁבָּת אִם לֹא אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי, כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ז). וְעַיֵּן בְּסִימָן תרי"ז (ס"ד) שֶׁמְּגַמְגֵּם הַגְּרַ"א מְאֹד שָׁם, וְכָתַב דְּמִלְּשׁוֹן הָרַא"ש בְּפֶרֶק מְרֻבָּה (ב"ק פ"ז סי' טו) מַשְׁמַע שֶׁסּוֹבֵר כֵּן בִּפְשִׁיטוּת דְּכַתָּנַת הַגְּמָרָא הוּא מֵעֵת לְעֵת, וְלֹא רַק לְתִרוּצֵי לְדִבְרֵי בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (הלכות מילה) קָאָתֵי. וְכֵן מוּכָח כְּדִבְרֵי הַגְּרַ"א בְּהָדְיָא בְּתִשׁוּבַת הָרַא"ש כְּלָל כ"ו סִימָן ג' שֶׁסּוֹבֵר כֵּן בִּפְשִׁיטוּת עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א בְּפֶרֶק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּמִילָה (חידושי הר"ן קל: ד"ה אבל). וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) שֶׁכָּתַב דְּמִדִּבְרֵי הָאִסּוּר וְהֶתֵּר (כלל נט דין ב) גַּם כֵּן מַשְׁמַע דְּבָעִינַן שִׁלשָׁה יָמִים שְׁלֵמִים וְהַיְנוּ מֵעֵת לְעֵת. אַחַר בְּדִקְּתִי מָצָאתִי בְּסִפְרֵי נְזִר יִשְׂרָאֵל (סי' לא ס"ח אות יז) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת בֵּית אֶפְרַיִם (חלק יו"ד סי' טז) שֶׁגַּם כֵּן כָּתַב כִּדְבָרֵינוּ. וְנִמְצָא לְפִי זֶה דְּבֵין לְעִנְיַן מְלָאכֶת שַׁבָּת וּבֵין לְעִנְיַן יוֹם הַכִּפּוּרִים, עַד שְׁלשָׁה מֵעֵת לְעֵת חָשְׁבִינַן לָהּ לְמִסָּפְנָת דִּמַּתּוּ אֲפִלּוּ לֹא אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי, וּמִשְּׁלשָׁה עַד שִׁבְעָה מֵעֵת לְעֵת כְּשֶׁאָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי. וְנִרְאֶה דִּלְעִנְיַן יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לְצַדֵּד לְהָקֵל דִּסְפֵק נְפָשׁוֹת הוּא, א) וַאֲפִלּוּ לְעִנְיַן שַׁבָּת גַּם כֵּן אִם לֹא נִזְדַּמֵּן לוֹ אָז עוֹבֵד גִּלּוּלִים לַעֲשׂוֹת עַל יָדוֹ, שָׁרֵי עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל: (יא) הָרִאשׁוֹנִים. מִגְּמַר לָהּ [לָחֶם מִשְׁנָה (פ"ב ה"י"ג)], וְעַיֵּן בְּאוֹר הֲלָכָה (ד"ה כל שלשה): (יב) אֲפִלּוּ אָמְרָה אֵינָהּ צְרִיכָה. וְהֵם (מ) דְּבָרִים שֶׁחֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁדָּבָר זֶה עוֹשִׂים לְחַיָּה וְכָל חַיָּה צְרִיכָה לְכָךְ, וְאֵין כָּאן רוֹפֵא אוֹ מְיַלֶּדֶת חָכְמָה לִרְאוֹת אִם הַחַיָּה הַזֹּאת צְרִיכָה לָכָךְ: (יג) מְחַלְּלִין. דְּכֵינָן דְּכָל הַיּוֹלְדוֹת צְרִיכוֹת לָכָךְ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִין עַל זוֹ וְאָפְשָׁר דְּיִכּוֹלָה לְהַמְתִּין עַד עֶרֶב, מְחַלְּלִים מִפְּקָקָא וְאֵין שׁוֹמְעִין לָהּ דְּדִילְמָא חָלְשַׁת הַדַּעַת נָקְטָא לָהּ שֶׁמְּמָאֶסֶת כָּל הָאֲכָלִין, אוֹ שֶׁאֵינָהּ מַרְגִּישָׁה לִשְׁעָתָהּ [הָרַמְבַּ"ן (שער המיחוש ענין הסכנה)]. וְזֶה לְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א (בתשובה ח"ז סי' שמג) עַל יוֹלֶדֶת תּוֹךְ שִׁלשָׁה שֶׁאוֹכֶלֶת מַאֲכַל בְּנֵי אָדָם, וְאוֹמֶרֶת שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה שֶׁיְּבַשְּׁלוּ עֲבוּרָהּ בְּשַׁבָּת, וְהַשִּׁיב דִּכְמִסָּפְנָת אָנוּ חוֹשְׁבִין לְיוֹלֶדֶת מִפְּנֵי שֶׁאֲבָרֶיהָ מִתְפָּרְקִין וּמְרֻסָּקֶת הִיא אֶלָּא שֶׁאֵינָהּ מַרְגֶּשֶׁת לְשַׁעְתָּהּ, וְאִם תֹּאכַל צוֹנֵן אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁאֵין הַמִּסָּפְנָת אוֹכֶלֶת] אוֹתָם יְבִיאוּהָ לִידֵי סַכָּנָה, וּלְפִיכָךְ כָּל שֶׁאֵין לָהּ דְּבָרִים הַמַּזִּיקִים וּמַאֲכָלִים הַבְּרִיאִים מְחַלְּלִים עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם הֵיכָא דְּאִיכָּא חָכְמָה אוֹ רוֹפֵא וְאוֹמְרִים גַּם כֵּן שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה צָרִיךְ שׁוֹמְעִין לָהֶם, שֶׁהַרְבֵּה חַיּוֹת שֶׁאֵין עוֹשִׂין לָהֶם חַמִּין בְּכָל יוֹם. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) שֶׁעַכְשָׁיו נוֹהֲגוֹת הַיּוֹלְדוֹת שֶׁאוֹכְלוֹת חַמִּין שֶׁל אֶתְמוֹל בְּשַׁבָּת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּהַכֹּל לְפִי הַחוֹלֶה: (יד) מִשְּׁלשָׁה וְעַד שִׁבְעָה אָמְרָה אֵינָהּ צְרִיכָה. לְפִי שֶׁאֵינָהּ בְּחֶזְקַת מְסֻכֶּנֶת לְאוֹתָן הַדְּבָרִים שֶׁרְגִילוֹת חֲבֵרוֹתֶיהָ לַעֲשׂוֹת לָהּ, וְעוֹד שֶׁיְּכוֹלָה לְהַמְתִּין, לְפִיכָךְ סוֹמְכִין עָלֶיהָ כְּשֶׁאוֹמֶרֶת אֵינִי צְרִיכָה. וְכָל זֶה כְּשֶׁאָמְרָה בְּפַרוּשׁ (ט) אֲבָל בִּסְתָמָא מְחַלְּלִין דְּמִכָּל מָקוֹם אֵיכָא חֲשַׁשׁ סַכָּנָה, (י) וְאִם אוֹמֵר רוֹפֵא אוֹ חָכְמָה שֶׁצְּרִיכָה פְּשִׁיטָא דִּמְחַלְּלִין אֲפִלּוּ הַחַיָּה אוֹמֶרֶת אֵינָהּ צְרִיכָה, אֲבָל אִם שְׁאָר חֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁצְּרִיכָה (יא) אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶם לְהַכְחִישׁ אֶת הַחַיָּה. וְדַע עוֹד דְּאִם הַחַיָּה אוֹמֶרֶת צְרִיכָה אֲפִלּוּ מֵאָה רוֹפְאִים אוֹמְרִים אֵינָהּ צְרִיכָה, (יב) שׁוֹמְעִין לָהּ דְּלֵב יוֹדֵעַ מָרַת נַפְשׁוֹ' וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן תרי"ח (ס"א): (טו) מִכָּאן וְאֵילָךְ וְכו'. כֵּינָן שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים (יג) שֶׁאֵין לָהּ חֹלִי אַחֵר וְאַף הִיא אֵינָהּ אוֹמֶרֶת כֵּן, הַכֹּל בְּקִיאִים דְּמִשּׁוּם לָדָה אֵין לָהּ סַכָּנָה לְחַמִּים וְלִשְׂאָר צָרְכֵי הַיּוֹלֶדֶת וּפְשִׁיטָא דִּיכוֹלָה לְהַמְתִּין עַד הָעֶרֶב [רַמְבַּ"ן בְּחִדּוּשָׁיו (קכט. ד"ה הא)]: (טז) כְּחוֹלָה שֶׁאֵין בּוֹ וְכו'. שֶׁאוֹמֵר לְעוֹבֵד גִּלּוּלִים וְעוֹשֶׂה [גְּמָרָא (קכט.)]. **ה** (יז) אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים. דְּבֹלֶא הָבֵאת סַכִּין אֵין רְבוּתָא, דְּלֵיכָּא בְּקִרְיַית בָּטֶן מֵתָה, דִּמְחַתֵּךְ בְּשָׂר בְּעָלְמָא הוּא וְלֵיכָּא מְשׁוּם חֲבוּרָה [גְּמָרָא (ערכין ז:)]: (יח) שֶׁמָּא יִמָּצֵא חַי. וְאַשְׁמוּעִינַן שֶׁאֲפִלּוּ סְפֵק פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ זֶה שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן בְּחֶזְקַת חַי לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ הָכִי דּוֹחֶה שַׁבָּת [גְּמָרָא (שם)]: (יט) מְשׁוּם דְּאֵין וְכו'. וְשָׁמָּא רַק נִתְעַלְּפָה וְאִם יַחְתְּכוּהָ יְמִיתוּהָ, וּצְרִיכִין אָנוּ לְהַמְתִּין וְאַדְּהָכִי מֵית הַוָּלָד [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא)]: **ו** (כ) מְדוּרָה. וְהוּא הַדִּין בִּזְמַנֵּינוּ לְהָחֵם הַתַּנּוּר: (כא) כָּל שְׁלשִׁים. אִם יֵשׁ לָהּ צַעַר צְנָה, דִּסְבִירָא לֵיהּ דִּישׁ סַכָּנָה לְחַיָּה כָּל שְׁלשִׁים בְּצִנָּה,

בֵּאוּר הֲלָכָה

וְאֵילָךְ הֲלָכָה כִּבְתְרַאי. וְלִדִינָא נָקְטִינַן כְּהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ:

ד * כָּל שְׁלשָׁה יָמִים. וּמֵאֵימָתַי חָשְׁבִינַן שְׁלשָׁה יָמִים, כָּתַב הַלְּחֶם מִשְׁנָה פֶּרֶק ב' (הי"ג) דְּמִגְּמָרָא (קכט.) מְשַׁמַע לְכְאוֹרָה דְּמִשְּׁעַת פְּתִיחַת קֶבֶר חָשְׁבִינַן הָנָךְ שְׁלשָׁה יָמִים, אֲבָל מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם בְּהֲלָכָה י"ג מַשְׁמַע דְּמִשְּׁעַת לֵדָה חָשְׁבִינַן לִשְׁלשָׁה יָמִים, וְכָתַב דְּכֵן מַשְׁמַע דְּאִם לֹא כֵן כְּשֶׁיִּקָּבְרָה שְׁנֵי יָמִים שׁוֹתֵת דָּם הַיְאַךְ הַדִּין, עַיֵּן שָׁם בְּלֶחֶם מִשְׁנָה שֶׁהֶאֱרִיךְ. אֲבָל בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ"ם (פי"ח מ"ג) מְבֹאָר לְהָדְיָא דְּמִשְּׁעַת פְּתִיחַת הַקֶּבֶר מְנִינַן, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אֵין מַתְחִילִין בְּחִלּוּל שַׁבָּת עַד שֶׁתֵּשֵׁב עַל הַמִּשְׁבֵּר וְיִתְחִיל הַדָּם לְהִיוֹת שׁוֹתֵת, וּמֵאוֹתָהּ שָׁעָה לְתַשְׁלוּם שְׁלשָׁה יָמִים מְחַלְּלִין וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְלַעֲנִיוּת דַּעְתִּי שֶׁפֵּרוּשׁ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם כֵּן הוּא, חַיָּה מִשֶּׁיִּתְחִיל הַדָּם לִהְיוֹת שׁוֹתֵת עַד שֶׁתֵּלֵךְ מְחַלְּלִין, וּכְמוֹ כֵן אַחֲרֵי הַלֵּדָה נַמִּי מְחַלְּלִין, וְכָל אֵלֶּה הַחֻלּוֹלִים נִמְשָׁךְ עַד שְׁלשָׁה יָמִים, וּמַתְאִים דִּבְרֵיהוּ שֶׁבַּהֲלָכָה עִם דִּבְרֵיו שֶׁבְּפֵרוּשׁוֹ. וּלְפִי זֶה אֵין הַכִּי נַמִּי אִם נִמְשַׁךְ יְשִׁיבָתָהּ עַל הַמִּשְׁבֵּר יוֹם אֶחָד לֹא מְחַלְּלִינַן עָלֶיהָ כִּי אִם שְׁנֵי יָמִים אַחֲרֵי הַלֵּדָה, וְאַף עַל פִּי כֵן אִם נִמְשַׁךְ קְרוֹב לִשְׁלשָׁה יָמִים וְלֹא יָלְדָה אֵינוּ בִּכְלָל זֶה, דְּבָאֶמֶת כְּוָנַת הַשַּׁ"ס עַל לֵדָה כְּאוֹרְחָא דְּרִבְּיָא דְּנָשֵׁי, אֲבָל כְּשֶׁתִּקְשָׁה הַרְבֵּה בְּלִדָּתָהּ נַעֲשֵׂית חוֹלָה בִּשְׁאָר אַבְרֵי גּוּפָהּ, וְזֶה יָדוּעַ דְּכָל אֵלּוּ הַשִּׁעוּרִים הַנֶּאֱמָרִים בַּגְּמָרָא לֹא נֶאֶמְרוּ כִּי אִם בִּדְלִית לָהּ מַחֲלָה אַחֶרֶת מִלְּבַד שֶׁהִיא יוֹלֶדֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָרִאשׁוֹנִים, דְּאִם לֹא כֵן לֹא שַׁיְכִי כְּלָל הָנֵי שִׁיעוּרֵי. **וּלְמַעֲשֶׂה צָרִיךְ עַיּוּן בְּכָל זֶה:**

ו * כָּל שְׁלשִׁים. מְקוֹר דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר הֵם דִּבְרֵי הָרַב הַמַּגִּיד שָׁם (פ"ב ה"י"ד), עַיֵּן שָׁם. וּבֶאֱמֶת הַמַּגִּיד בְּעַצְמוֹ כָּתַב מִתְּחִלָּה לְדָבָר פָּשׁוּט דְּדִין מְדוּרָה הוּא כְּמוֹ כָּל צָרְכֵי הַחַיָּה, וְעַל כָּל צָרְכֵיהָ אַפְקִינַן דְּשִׁלשָׁה זְמַנִּים יֵשׁ לָהּ וְאִם כֵּן מַאי עֲדִיפוּתָא דִּמְדוּרָה מִכָּל שְׁאָר צָרְכֵי הַחַיָּה, רַק אַחַר כָּךְ הוֹצִיא מִדִּבְרֵי הָרַאֲבַ"ד (שם) דְּדַעְתּוֹ דְּעַד שְׁלשִׁים יוֹם מְסֻכֶּנֶת הִיא לְמְדוּרָה, עַיֵּן שָׁם, וּבֶאֱמֶת כָּל זֶה הוּא רַק לְפֵרוּשׁ הָרַאֲבַ"ד בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּהָא דִּלֹא הִתִּיר מְדוּרָה לְחוֹלֶה מְיֻרֵי בְּחֹלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וּמִמֵּילָא כְּנָגְדָּהּ זֶה תַּהֲיֶרָא דְּחַיָּה מְיֻרֵי גַּם כֵּן לְאַחַר שִׁבְעָה דְּדִינָהּ גַּם כֵּן כְּחוֹלֶה שֶׁאֵין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

דַּאֲפִלּוּ אֵינָהּ יְכוֹלָה לֵילֵךְ מֵתָר לְשָׁא אוֹתָהּ: **ד** (מ) אַף דְּכֹגֶן אַבְרָהָם (סק"ח) כָּתַב אִם חֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁצְּרִיכָה לָכָךְ, עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) שֶׁכָּתַב [ב] דְּמִשְׁלְחָן עָרוּךְ לֹא מַשְׁמַע הָכִי, וְעוֹד קָרוֹב לוֹמַר דְּגַם הַמָּגֵן אַבְרָהָם מוֹדֶה בְּאֹפֶן זֶה, דְּאִי לָאו הָכִי יִהְיוּ קָצֹת דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם סוֹתְרִים לְקָצָתוֹ: (נ) כָּל הַפּוֹסְקִים: (י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) וּפְרִי מְגַדִּים: (יא) כֵּן כָּתְבוּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְכֵן מוּכָח מִפֵּרוּשׁ רַשַׁ"י (קכט. ד"ה בין) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים דְּכָתְבוּ דְּתוֹךְ שִׁלשָׁה מְיֻרֵי כְּשֶׁחֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁצְּרִיכָה מְמֵילָא דְּבָזֶה אֵין מוֹעִיל אֲפִלּוּ בְּזָה, וּמִכָּל מָקוֹם לְפִי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן שכ"ח סָעִיף י' בְּסוֹפוֹ אֵין דִּין זֶה בְּרוּר כָּל כָּךְ: (יב) כָּל הָאַחֲרוֹנִים דְּלֹא כְּשֻׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (נא: אות ב): (יג) וְאִם רוֹפֵא מַמָּחֶה אוֹמֵר שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ לָהּ חֹלִי יֵשׁ לוֹמַר דְּמִחַלְּלִין [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ט)]:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבְשׁוּ"ע הָרַב (ס"ו) פָּסַק שֶׁאֵין מוֹנִים אוֹתָם מֵעֵת לְעֵת. **ב)** וּבְשׁוּ"ע הָרַב (ס"ד) כָּתַב שֶׁצְּרִיכָה שֶׁחֲבֵרוֹתֶיהָ יֹאמְרוּ שֶׁצְּרִיכָה לָכָךְ.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah